

पाठ क्र . ४ . पर्यावरणीय व्यवस्थापन

(MCQ १ गुणाचे प्रश्न)

प्रश्न . १ रिकाम्या जागा भरा :

- १) मानवनिर्मित समस्यांपैकी ही एक प्रमुख समस्या आहे .
- २) कोणत्याही उद्योगास , कारखान्यास अथवा व्यक्तीस पेक्षा अधिक प्रदूषके वातावरणात सोडण्याचा अधिकार नाही .
- ३) आसाममध्ये 'जोरहाट' येथील कोकीलामुख जंगलाला म्हणून ओळखले जाते .
- ४) ज्ञानाची नोंद करून ठेवणे अत्यंत आवश्यक आहे .
- ५) ही पर्यावरणाविषयी कार्यरत असणारी जगातील सर्वांत मोठी संस्था आहे .
- ६) पश्चिम बंगाल मधील अभयारण्य हे वाघांसाठी राखीव आहे .
- ७) जागतिक जैवविविधता दिन दरवर्षी ला साजरा केला जातो .
- ८) जगातील एकूण वनस्पती प्रजातींपैकी सुमारे ५० , ००० वनस्पती प्रजाती आहेत .
- ९) शेकरू खार ही प्रजाती आहे .
- १०) पर्यावरण रक्षण , हेच

प्रश्न . २ पुढील विधाने चूक की बरोबर हे लिहून चुकीची विधाने दुरुस्त करून पुन्हा लिहा :

- १) परिसंस्थेत केवळ अजैविक घटकाची भूमिका महत्वाची असते .
- २) भातपिकांवर भात खाण्यासाठी मोठ्या प्रमाणावर बेडूक येतात .
- ३) पर्यावरणीय प्रदूषण म्हणजे सभोवतालच्या पर्यावरणात झालेला आवश्यक आणि स्वीकारार्ह बदल होय .

- ४) किरणोत्सारांमुळे बाहेर पडलेली क्ष-किरणे किंवा एक्स-रे ही नैसर्गिक किरणोत्सारात मोडतात .
- ५) पर्यावरण संरक्षण कायद्यातील नियमांचे व कलमांचे उल्लंघन करणाऱ्या व्यक्तीस पन्नास वर्षांपर्यंतच्या कारावासाची किंवा पाच लाख रुपयांपर्यंतच्या आर्थिक दंडाची शिक्षा करण्याची तरतूद आहे .
- ६) अनेक माणसे मिळून अखवे जंगल निर्माण करतात ; पण एका माणसाने मात्र मनात आणले तर त्याला अखवे जंगल नष्ट करता येते .

प्रश्न . ३ कार्ये लिहा .

- 1) अभयारण्य
- 2) IUCN/आंतरराष्ट्रीय निसर्ग संवर्धन संघटना

प्रश्न . ४ वेगळा घटक ओळखा .

- १) राख, कार्बन डायऑक्साइड, शिसे, अॅसबेस्टॉस .
- २) मानस अभयारण्य, पश्चिम घाट, सुंदरबन अभयारण्य, ताडोबा राष्ट्रीय उद्यान .
- ३) लायन-टेल्ड वानर, पांढरे उंदीर, कस्तुरी मृग, पट्टेरी वाघ .
- ४) जतन, नियंत्रण, प्रदूषण, प्रतिबंध .
- ५) IPCC, UNEP, IUCN, BNHS.

प्रश्न . ५ जोड्या जुळवा .

१) स्तंभ १	स्तंभ २
१) भौतिक, रासायनिक व जैविक घटक सर्व एकत्र .	अ) जैवविविधता आ) परिसंस्था
२) जैविक आणि अजैविक घटक यांच्यातील आंतरसंबंधाचा अभ्यास .	इ) परिस्थितीकी ई) पर्यावरण

२) कायदे /नियम	वर्ष
१) ध्वनी प्रदूषण (नियम आणि नियंत्रण) नियम	अ) २०११ आ) १९९८
२) जैववैद्यकीय कचरा (व्यवस्थापन आणि हाताळणी) नियम	इ) २०००

३) प्रजाती	उदाहरणे
१) संकटग्रस्त प्रजाती	अ) शेकरू खार
२) संवेदनशील प्रजाती	आ) पट्टेरी वाघ, गीरचे सिंह इ) लायन – टेल्ड वानर, तणमोर

४) प्रजाती	उदाहरणे
१) दुर्मिळ प्रजाती	अ) शेकरू खार
२) अनिश्चित प्रजाती	आ) रेड पांडा, कस्तुरी मृग इ) पट्टेरी वाघ, गीरचे सिंह

प्रश्न . ६ उत्तरे लिहा .

- १) निसर्गाची साफसफाई करणारे सजीव .
- २) पर्यावरणीय प्रदूषण निर्माण करणारे घटक .
- ३) घनरूप हवा प्रदूषके .
- ४) जैवविविधतेच्या पातळ्या .

प्रश्न ७ . पहिल्या दोन शब्दांमध्ये / शब्दसमुहांमध्ये असलेला संबंध लक्षात घेऊन तिसऱ्या शब्दाशी / समूहाशी जुळणारे योग्य उत्तराचे शब्द लिहा :

१) दुर्मिळ प्रजाती : कस्तुरी मृग : : :
तणमोर .

२) रेड पांडा : दुर्मिळ प्रजाती : : शेकरू खार :

३) नायट्रोजन, ऑक्सिजन : वायुचक्र : : पृथ्वीवरील मृदा :
.....

४) मानस : एकशिंंगी गेंडा : : गिर :

५) मुंबई : बॉम्बे नॅचरल हिस्टरी सोसायटी : : तेहरी गढवाल :
.....